
„Dáváte na výběr: zastřel se, či oběs“

„Dáváte na výběr: zastřel se, či oběs“

30.1.2012 Mladá fronta DNES Strana 4 Z domova

MF DNES uspořádala „telemost“ o školném a akademických svobodách. Dohadovali se zástupce vysokoškoláků, kteří protestují proti reformě, a její spoluautor

BRNO, PRAHA Školné na vysokých školách a omezení pravomocí akademických senátů ve prospěch správních rad – dva zásadní body reformy vysokých škol, kterou chystá ministr Josef Dobeš (VV). Studenti a akademici protestují a hrozí demonstracemi. V této atmosféře se MFDNES pokusila uspořádat „telemost“ mezi Dobešem a zástupcem studentů, ministr však nenašel odvahu. V diskusi s předsedou Studentské komory Rady vysokých škol Miroslavem Jašurkem jej zastoupil profesor Jan Slovák, člen expertního týmu tvůrců reformních zákonů.

Jašurek: Nás studenty asi nejvíc zajímá školné. Prosazujete je i dnes, v situaci plánovaných drastických škrtů ve školství?

Slovák: Moje odpověď nemůže být ano, nebo ne. O této věci vedu debaty od roku 2005 a společenská situace se od té doby dost změnila. Jašurek: Kde máme garance, že školné není pouze kompenzací snížených veřejných výdajů do vysokých škol?

Zastřelit se, nebo se oběsit

Slovák: Na začátku se školné obhajovalo tím, že peníze do školství nemohly být investovány tak rychle, aby to zabezpečilo rostoucí počet studentů. Teď máme studentů tolik, že je to nežádoucí, a tím více finance školám chybějí. Společnost má teď dvě možnosti. Výrazně vyšší zdanění lidí, aby se pak ty peníze nalily do školství, nebo školné. Jeho výši si škola svobodně určí sama, tudíž to nemusí všude být těch deset tisíc za semestr.

Jašurek: To je podobná svoboda jako dát na výběr, zda se zastřelit, nebo oběsit. V Británii vláda také snížila příspěvky a pak zavedla školné s tím, že stát na to nemá. Většina škol pak nastavila školné na maximální hranici. Nemělo by být školné spíš financemí navíc?

Slovák: To vám za ministerstvo školství vážně neumím slíbit. Ale asi budeme zajedno v tom, že by vládní koalice měla říct, že nehodlá prostředky na vysoké školství snižovat.

Jašurek: Ale my přece už víme, že se to stane. Sněmovna to schválila. V navrženém systému si bude muset hodně studentů brát půjčky. Ty jim poskytnou banky a stát jim bude dotovat úroky. To se vám zdá spravedlivé?

Slovák: O usnesení Sněmovny nevím a v druhém tvrzení vás musím opravit. Stát nebude dotovat úroky bankám, ale studentům, aby po dobu studia nemuseli platit úroky. A aby jim dluh nenarůstal. Systém je navržen jako každý hypoteční úvěr, pouze s jinými podmínkami splatnosti. Absolventi se pak podle svých možností rozhodnou, za jakou dobu chtějí dluh splatit.

Jašurek: To by snad bylo udržitelné, kdyby rostla ekonomika. Takhle mi to ale připomíná věštění z křišťálové koule. V návrhu navíc není vůbec řečeno, že školné půjde opravdu vysokým školám.

Slovák: To se tedy mýlíte. Vysoké školy dostanou kompletně celé školné jako svůj vlastní příjem. Bez podmínek. Stát primárně podporuje studenty tím, že jim garantuje a částečně financuje půjčku, která tak má charakter sociální podpory.

Stát nemá kontrolovat finance VŠ

Jašurek: Není to poprvé, co jsme svědky snahy ministerstva financí přímo kontrolovat finance vysokých škol – je to tedy opět záruka v rovině dohadů. Stát chce do roku 2015 snížit rozpočet vysokých škol o třetinu. Kam až hodlá zajít?

Slovák: Mně by se to samozřejmě také nelíbilo a věřím, že to tak nakonec nedopadne. Že budou mít školy sílu se tomu postavit. Z hlediska struktury reformy mi otázka školného nepříjde tolik podstatná. Jašurek: Tak pojďme ještě k akademickým svobodám. Proč je potřeba zvýšit pravomoci správních rad na úkor akademických senátů?

Slovák: To neříkáte přesně. Jde o to lépe vyvážit pravomoci mezi třemi pilíři: rektorem, akademickým senátem a správní radou. Reforma omezuje roli ministerstva ve spoustě oblastí, zvyšuje se autonomie škol, proto to musíme trochu vyvážit posílením veřejné kontroly. Správní rada bude jen zrcadlem ovlivňujícím vedení škol. Politizace se obáváte zbytečně.

Rada jako zájmová skupina?

Jašurek: To si právě nemyslím. Nelíbí se mi vize, že správní radu obsadí zástupci byznysu nebo regionální politiky. Pak se vytvářejí různé zájmové skupiny, neprůhledné prostředí.

Slovák: Věřím, že to bude jinak. Měla by tam být převaha lidí, kteří mají za sebou pedagogickou či vědeckou kariéru. V tom jsme se inspirovali rakouským zákonem. Tam správní rady samy neurčují strategii rozvoje školy, ale zabezpečují určitý vhled veřejnosti.

Jašurek: Ale riziko podlehnutí různým tlakům tam bude vždycky.

Slovák: To připouštím. Na druhé straně vysoké školy mají obrovskou váhu, která by to měla vyloučit. Podle mých zkušeností i v akademických senátech ubylo lidí, kteří tam jsou z osobního přesvědčení a s vůlí něco zlepšit. Já bych zkrátka ve škole rád viděl jak jakousi radu moudrých a respektovaných, tak široký zastupitelský orgán.

Jašurek: Co je vlastně na dnešním systému tak špatné? Absolventi vysokých škol si vedou dobře při hledání zaměstnání a školy dělají úspěšně vědu. Teď hrozí snižování peněz a zadlužování studentů.

Slovák: V tom s vámi nesouhlasím. Já si naopak myslím, že stávající systém je beze změn odsouzen k pokračující degradaci.